

Jul i Prøysenland

av Hilde Olausson og Alf Prøysen

Trøndelag Teater, Hovedscenen

Nypremiere 19.11.12

Om *Jul i Prøysenland*

Jul i Prøysenland er kjær forestilling som i år spilles for tredje gang på Trøndelag Teater. Jul handler om tradisjoner og det er derfor gledelig å få et gjensyn med Jo og familien Plassen gjennom Alf Prøysens udødelige sanger.

Handlingsreferat

Jul i Prøysenland handler om familien Plassen. Mor, far og fire barn gjør seg klare til julaften som er bare én dag unna. Det er mye som skal gjøres; mor skal vaske og pynte og i tillegg har hun påtatt seg å sy en dukkekjole til julebasaren. Mor har det altfor travelt og til sist er det ikke annet å gjøre enn å sende minstemann Jo, på bare fire år, til butikken for å kjøpe mer kjolestoff . Jo har aldri gått til butikken alene før.

På veien til butikken møter Jo ei mus. Musa er fryktelig sulten, men veldig god til å danse og synge. I skogen møter Jo og Musa det de tror er en heks, selv om hun ligner veldig på nabokona Minda. Etter at heksa har forsvunnet møter de selveste julenissen. Han er sulten og frustrert fordi ingen har satt ut julegrøt til ham. Men Jo vet at det har de gjort hos familien Plassen. Nissen blir overlykkelig, han skynder seg til gården og lover at han vil komme innom på julaften som takk for hjelpen.

Hjemme i stua går det plutselig opp for familien at Jo har vært borte veldig lenge. De må finne ham! Hele familien løper ut i skogen for å lete. Når familien er borte, kommer Jo tilbake sammen med Musa. Musa spiser opp middagen og gjemmer seg i et skap. Når familien kommer tilbake til huset er Jo heldigvis trygt hjemme. Han prøver å forklare at han har møtt ei mus, en heks og

selveste nissen. Men ingen tror ham. Plutselig hopper Musa ut av et skap! Jo snakket sant allikevel.

Og når julaften endelig er der og familien er pyntet til Jul, kommer også nissen på besøk, som han lovet. Familien forstår at Jo har snakket sant og at julenissen faktisk finnes.

Tema

Jul i Prøysenland foregår i en barndoms jul; familien er samlet, man forbereder jula, synger og danser. Hvis man vil, kan man godt se *Jul i Prøysenland* som en hyllest til jula og dens evne til å samle familien og viske ut uenigheter. Dette er også noe som kan kjennetegne Alf Prøysens viser. På en annen side stikker det noe under i denne glansbildeaktige tegningen av familien og jula. I Alf Prøysens viser er det ofte en antydning til sårhet i gleden. Denne sårheten vises gjennom barnets øyne. I *Jul i Prøysenland* er det tydelig at minstemann Jo ikke blir tatt helt alvorlig. Fordi han er minstemann, tror ikke hans eldre søsken at han klarer noe som helst. De tror heller ikke at de tingene han forteller er sanne. Jo får gjennom sitt bekjentskap med nissen bevist at han snakker sant og at han har evnen til å gjennomføre oppgavene han får. Alf Prøysens viser handler ofte om de som faller litt utenfor, som blir oversett på grunn av et søskenbarn, eller fordi man er lillebror. Dette kan man også få øye på i *Jul i Prøysenland*.

Jul i Prøysenland 2012

Jul i Prøysenland er en forestilling som vi på Trøndelag er veldig glade i. Den er en av flere forestillinger som vi spiller med jevne mellomrom. Første gang var i 2008. Andre gang var i 2009. Jul handler om tradisjoner og det er derfor gledelig å få et gjensyn med en forestilling som kanskje storesøster har vokst i fra, men som nå passer for lillebror. *Jul i Prøysenland* er skrevet av Hilde Olausson og baserer på sanger av Alf Prøysen. Erlend Samnøen er som tidligere år, regissør og scenografien er ved Dagny Drage Kleiva. I årets oppsetning finner vi flere

nye skuespillere: Herbert Nordrum, Ingrid Bergstrøm, Espen Klouman Høiner og Kristine Welde Tranås.

Alf Prøysen

Alf Prøysen (1914-1970) er en av Norges mest folkekjære artister. Prøysen skrev både musikk og tekst til sine viser, som omfatter både *Romjulsdrøm*, *Musevisa*, *syskjenbånn på Gjøvik* og *Nå segle vi på Mjøsa* for å nevne noen få. Prøysen skrev også noveller og barnebøker. Novellene hans tar utgangspunkt i hjemtraktene hans på Hedmark, og flere tegner et skarpt bilde av classeskiller og forhold mellom by og land. De mest kjente barneøkene, er historiene om teskjejerringa som gjorde suksess også utenfor Norge. Prøysen skrev også skuespill og musikaler, som oftest på sin egen dialekt. Alf Prøysen var også en kjent stemme for hundretusenvis av barn gjennom sin tid i *Barnetimen for de minste* på NRK radio. I 2014 markeres hundreårsjubileet for Alf Prøysens fødsel.

Dramatiker

Hilde Olausson er utdannet ved Det Norske Teatrets elevskole og har vært fast ansatt skuespiller der siden 1981. Ved Det Norske Teatret har hun spilt i over 70 oppsetninger i alt fra Shakespeare til Norén. Foruten roller på Det Norske Teatret har hun også gjestet de fleste norske teatrene, medvirket i spillefilmer og tv-serier foruten vært med i spel som *Spelet om Heilag Olav* og *Maridalspelet* for å nevne noen.

Hilde Olausson har skrevet flere skuespill som har blitt oppført i Danmark og Norge.

Regissør

Erlend Samnøen er utdannet danser ved Statens Balletthøgskole, men har virket som koreograf og regissør siden 2002. Han har jobbet som danser, koreograf og

instruktør over hele landet. Her på Trøndelag Teater har han blant annet stått for koreografien i *Et juleeventyr*, *Spring Awakening*, *Den Siste Viking* og *Et dukkehjem*. I 2013 kommer Samnøen tilbake til Trøndelag Teater for å regissere vårens store musikal *Bør Børson jr.*

Scenograf

Dagny Drage Kleiva er utdannet scenograf ved Central St. Martins College of Art and Design i London. Etter endt utdannelse har Dagny arbeidet seg opp som en av de aller mest interessante og nyskapende unge scenografene i norsk teater. Hun er ofte tilknyttet Nationaltheatret hvor hun lagde scenografi til blant annet *Romeo og Julie* og *De foreldreløse*. Dagny har jobbet på Trøndelag Teater ved flere anledninger tidligere, blant annet var det hun som lagde scenografien til *Antigone*, *Spring Awakening*, *Rock'Roll Wolf*, *Et dukkehjem* og *Gjengangere*.

Utdrag fra *Jul i Prøysenland***ESTHER**

Vørsågod mor! Hå, hå - i mårå æ det julkvæln, nå ha je mye å gjøre nå! Je må laga ferdig julepresangen åt dei mor, og så må je skrive julekort åt nissen, nå har je det trabelt.

MOR

Dæ æ bære å setta i gang dæ!

(Esther setter sei ned for å skrive på kortet.)

ESTHER

”Til Nis... ”æ dæ to slike s-er i nissen mor?

MOR

Ja dæ æ dæ

JO

Ja dæ æ dæ

ESTHER

”Til nissen” Je... i je er det er fiskekrok bokstaven fysst å min bokstav etterpå?

MOR

Ja, dæ æ helt riktig

JO

Ja, dæ æ helt riktig

ESTHER

Je æ dæ fler bokstaver i Je?

MOR

Egentlig ska dæ vel vara en ”g” og ætter din bokstav.

JO
G

ESTHER
G?

MOR
Ja, g.

ESTHER
JEG?

MOR
Ja, dæ æ slik det skrives.

ESTHER
Hahahahaha!!!
Åssen æ G att, mor?

MOR
(Tegner i luften):
Slik.

JO
(tar lynraskt blyanten og tegner en krusedull på kortet):
Dæ æ en slik en!

ESTHER
Mor, hæn Jo kludre på kortet mitt!

JO
Je lage en G åt dei!

MOR
Nei nå må itte ødelegge for a Esther, Jo! Dæ æ Esther sitt kort!

JO

Je vil og skrive kort! *(Tar kortet fra Esther)*

ESTHER

En diger krussedull, nå æ æilt ødelagt. *(Tar kortet fra Jo)*

JO

Dæ æ en G *(Dytter Esther hardt. De begynner å sloss. Mor forsøker å stoppe dem. Esther biter Jo. Jo griner)*

MOR

Je trur dæ æ bæst at a Esther får skrive detta kortet åleine je.

(Mor forsøker å få han til å stoppe. Hun gir ham en stor pepperkake og han stopper umiddelbart.)

Esther, det æ itte lov å bite.

De hører en lyd fra kjøkkenet - strykejernet holder på å svi hull i kjolen mor holder på å lage til basaren)

Nei! Å je som itte har je mer musselinstoff igjen heller, å ska je gjørra? Je ha itte tida tel å gå på butikken!! Esther, kæin du gå tel bars att?

ESTHER

Men mor, je må reparere kortet som n Jo ødela!

JO

Jæ kæin gå på buttiken je

ESTHER

Jo æ for liten. Hæin æ bare fire år.

JO

For liten. Je ha vøri me på butikken mange gonger, je

ESTHER

Men itte åleine

MOR

Jo. Kæin du gå åt a Tonetta på butikken og be om en meter tel ta dæ rosa musselinstoffet som dæ bære æ litt att av på rullen? Klarer du dæ?

JO

Ja.

MOR

Ja si å du ska

JO

Je ska på butikken åt a Tonetta...

MOR

Ja?

JO

og be om den rosa musa...

MOR

Nei - en meter tå dæ rosa musselinstoffet..

Jo

En meter tå dæ rosa musestoffet som dæ bære æ litt att att på ringen.

MOR

På Rullen.

JO

Rullen.

MOR

Ja! Skund dei da Jo.

(Jo tar på sei skjerfet,)

ESTHER

Hæ? Ska Jo gå på butikken?

JO

(mens han gliser til Esther) Mor sea je æ stor gutt og ska gå på butikken heilt åleine -kæin je få kjøpe mei en karamell?

MOR

Ja ja kjøp en karamell da.

ESTHER

Je vil å ha karamell!

MOR

Ja, ja, kjøp to, en åt dei og en åt a Esther. Og så tek du pengene i votten så du itte misten i snøen. Hugse du vægen nå da Jo?

JO

"Bort langsmed vægen snøkvit og stor,
rundt om skolesvingen,
lett som skjærevingen,
rundtom noen trær,
butikken ligger der -
bak huset der snikker Andersen bor!"

MOR

Bra. Og så kjæm du rett hematt.

JO

Rett hematt. Je æ så gla ti dei, mor!

(Jo gir mor en hadeklem)

ESTHER

Itte gløm karamella

JO

Kæinskje, kæinskje itte.

(Jo går)

ESTHER

Mor, je æ og glad ti dei. Je kæin hjølpe dei med å vaske, je.